

Hållbarhetsförvaltningen, X-trafik

Upprättare Therese Nilsson

Tjänsteskrivelse - Prismodell - Kollektivtrafiken

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår Regionfullmäktige besluta följande

1. Anta ny prismodell för kollektivtrafiken
2. Anta ny prislista för kollektivtrafiken

Sammanfattning

Budgeten för 2020 är inte i balans. För att öka intäkterna i relation till ökade kostnader och skapa en större enkelhet ser förvaltningen ett behov av att förändra prissättningen av biljetter. En ny prismodell för kollektivtrafiken enligt förslaget innebär en enklare struktur som utgår ifrån en zon, förköpt enkelbiljett vuxen med rabatt för olika prioriterade kundkategorier. En linjär ökning av priset per zon, rabatt vid förköp av enkelbiljetter samt en definition där 21 stycken enkelbiljetter motsvarar priset för en 30-dagarsbiljett skapar ett tydligare och förenklat system.

Ärendet

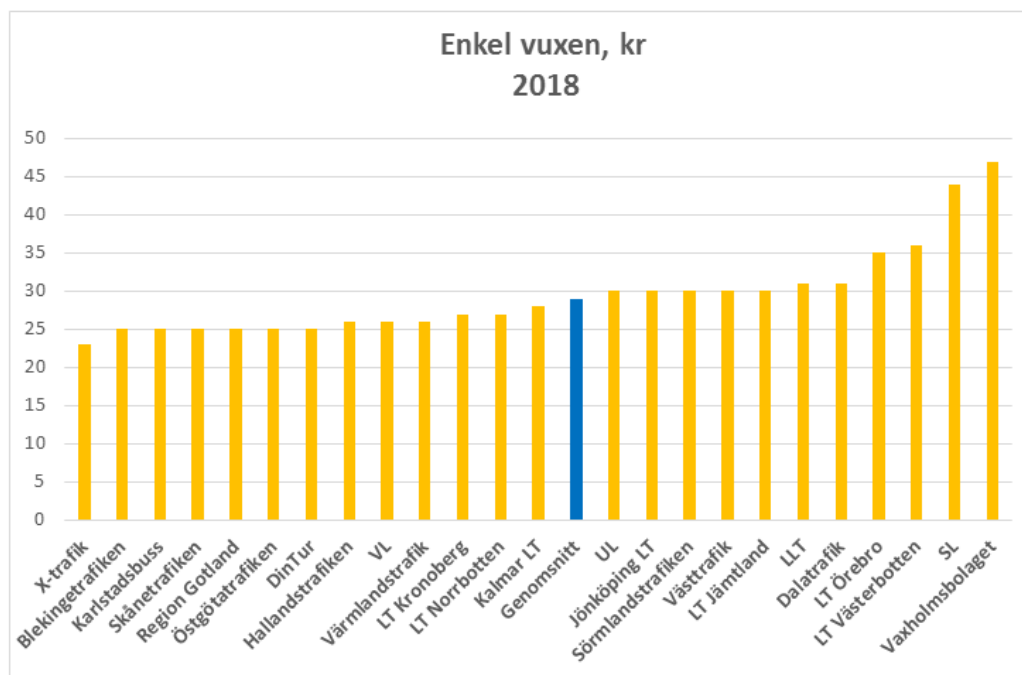
Kostnaderna för kollektivtrafiken ökar beroende på flera faktorer. Bland annat har vi i likhet med resten av Sverige stora kostnadsökningar i och med indexutvecklingen, bland annat kopplat till drivmedel och arbetskraft. Under åren 2012-2018 har också politiska beslut tagits i syfte att stärka den regionala utvecklingen, t ex trafikutvecklingsåtgärder i starka stråk för större arbets- och studiemarknader. På grund av detta har sedan 2012 den offentliga finansieringen av kollektivtrafiken i Gävleborg mer än dubblerats från 220 mnkr till 490 mnkr.

Prognosen för 2019 inom nämnden pekar på 30 mnkr i underskott. För 2020 ses behov av åtgärder motsvarande i dagsläget ca 47 mnkr, enligt förslag på Årsplan 2020. För att ge förutsättningar för budget i balans finns således behov av justeringar av kostnader och intäkter. Generella prisjusteringar, för samtliga biljetter, har inte genomförts sedan 2011. För att minska underskottet och skapa en större enkelhet ser förvaltningen ett behov av att förändra prissättningen av biljetter.

I arbetet med justeringar av biljettpriser krävs en avvägning i risken att justeringen skapar förändringar i reseströmmar. Betalningsförmåga är ytterligare en aspekt som ligger till grund för förslaget. En avvägning i förslaget har också gjorts utifrån nationella jämförelser av biljettpriser. Jämförelserna visar att den resandes kostnader i dagsläget är förhållandevis låg i jämförelse med resten av Sverige. Förvaltningen har också i arbetet med att ta fram förslaget arbetat med två förslag på prisjusteringar av enkelbiljett men har utifrån överväganden ovan valt att föreslå det lägre alternativet med en ökning på 3 kronor från 23 till 26 kronor på förköp, en zon, enkelbiljett vuxen som bas i modellen. Nedan ses jämförelsen för enkelbiljett vuxen.

Hållbarhetsförvaltningen, X-trafik

Upprättare Therese Nilsson

Källa: Rapport Biljettprisenkät Svensk Kollektivtrafik 2018.

Noteras: Jämförelsen visar priset för enkelbiljett vuxen i en zon. X-trafik har redovisat förköpspris. X-trafiks ombordpris är 37 kr vid förköpspris 26 kr. Trafikbudgeten i en zon varierar mycket mellan olika Regionala kollektivtrafikmyndigheter.

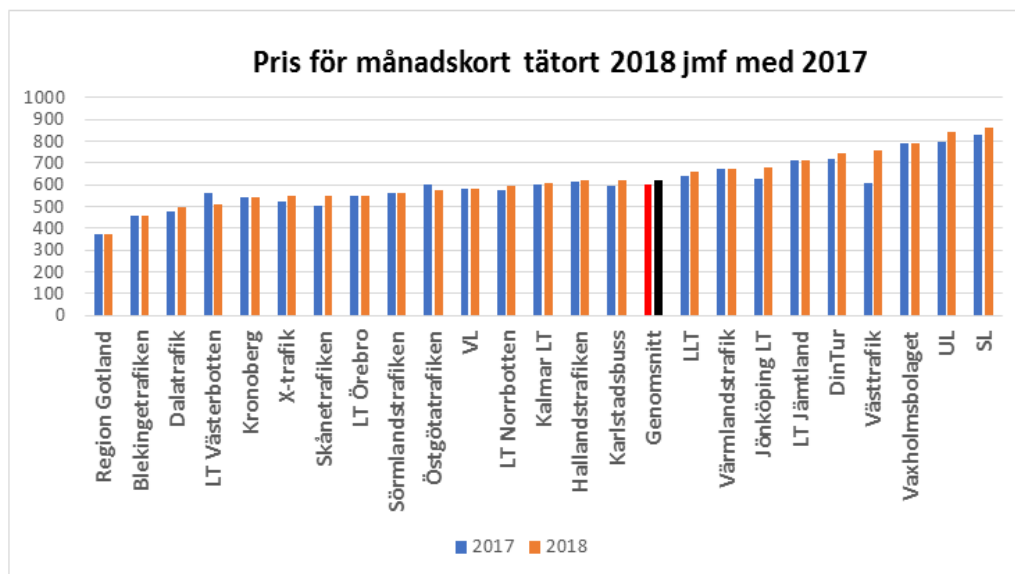
Sammanfattningsvis har följande tre huvudprinciper legat till grund för förslaget:

- **Öka intäkterna** – Prisjusteringar
- **Förenkla** – helt och rabatterat pris med hänsyn till betalningsstarka
- **Följa försäljningsstrategin** – Fler ska köpa biljett innan man går ombord

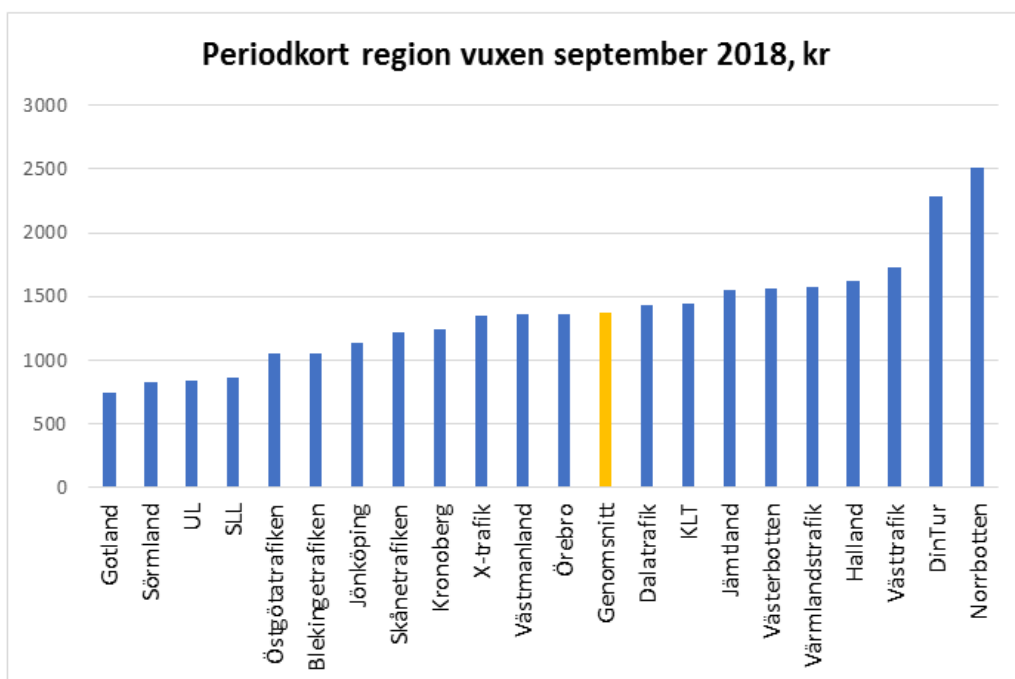
I förslaget från förvaltningen föreslås förändringen genomföras i olika faser med början bland annat med enkelbiljetter. I fas 2 genomförs enligt förslaget förändringar i periodbiljetter med utgångspunkt från prissättningen av enkelbiljetterna. Rabatten för 20-25 år tas bort och kundkategorin betalar då samma pris som vuxna. I fas 2 prisjusteras fritidsbiljetten med en ökning på 40 kr till 560 kr, vilket ger en ökad intäkt med 100 tkr. Seniorbiljetten föreslås också höjas med 20 kr till 280 kr per månad, vilket ger en ökad intäkt på 900 tkr. Årsbiljetten rabatteras idag med 3 månader gratis. Förvaltningen föreslår att en frimånad tas bort vilket motsvarar en besparing på 3,5 mnkr.

Hållbarhetsförvaltningen, X-trafik

Upprättare Therese Nilsson

Källa: Rapport Biljettprisenkät Svensk kollektivtrafik.

Källa: Rapport Biljettprisenkät Svensk Kollektivtrafik.

I fas 3 börjar prislistan för offentliga tillköp tillämpas enligt den nya modellen vid köp av biljetter för t ex ”Ung i biljetter”, 65+ resor i Gävle, resa på kallelsen mm. Intäkterna beräknas under fas 3 öka med 5,25 mnkr under förutsättning att de offentliga tillköpen fortsätter i samma omfattning trots förändrad prisbild. I fas 3 anpassas också rabatten för studerade till 50% vilket innebär att vi förenklar och inför helt- och rabatterat pris.

Hållbarhetsförvaltningen, X-trafik

Upprättare Therese Nilsson

För att skapa utrymme för dialog och vidare hantering av inbördes beroenden och planeringsförutsättning för den offentliga marknaden ges mer tid för fas 2 och 3.

Fas 1 – 19 augusti	Fas 2 – 15 december	Fas 3 - 2020
Helt pris Vuxen	Helt pris Vuxen 20-25 år	Helt pris Vuxen 20-25 år
Rabatterat pris 7-19 år - 50% 20-25 år - 25% Studerande - 25% Förmånstagare - 50% Senior - Seniorbiljett	Rabatterat pris 7-19 år - 50% Förmånstagare - 50% Studerande - 25% Senior - Seniorbiljett	Rabatterat pris 7-19 år - 50% Förmånstagare - 50% Studerande - 50% Senior - Seniorbiljett

Sammanfattning av införandefaser och innehåll.

Förslag på ny prismodell och genomförande**Fas 1 – Prisjustering enkel- och 24-timmarsbiljetter enligt ny modell, 19 augusti**

- Höjning av enkelbiljett vuxen förköp från 23 till 26 kr en zon (fullständig prislista se bilaga; Prislista)
- Enkel- och 24-timmarsbiljett är 30% billigare vid förköp än vid köp ombord
- 20-25 år/studerande får 25% rabatt på enkel- och 24-timmarsbiljetter
- Rabatten för betalning med företagskort tas bort
- Rabatten i webbshopen för periodbiljetter tas bort
- Biljetten TuRe tas bort
- Förmånstagare får samma pris som 7-19 år vid köp av enkel- och 24-timmarsbiljett ombord

Fas 2 - Prisjustering av periodbiljetter enligt ny prismodell i fas 1, 15 december

- Rabatten för 20-25 år tas bort
- Studerande får 25% rabatt
- Prisjustering fritidsbiljetten (+8%) samt sänker åldern till 19 år
- Prisjustering seniorbiljetten (+8%)
- Årsbiljett en frimånad tas bort

Fas 3 – offentliga tillköp samt helt och rabatterat pris, 2020

- Prisjustering för offentliga tillköp enligt den nya prismodellen genomförs 1 januari 2020
- Rabatten för studerande ökar till 50%, innebär att helt och rabatterat pris, genomförs efter kostnadsneutral omkoppling av skolbiljetten

Hållbarhetsförvaltningen, X-trafik

Upprättare Therese Nilsson

Förväntade förändringar på intäkter samt osäkerheter att följa

Totalt ökar de beräknade intäkterna enligt förslaget med ca 27,75 mnkr utifrån helårseffekt vid genomförande av fas 1-3. I beräkningen har förvaltningen antagit att resemönster kvarstår som idag. Genomförandet av fas 3 kräver fortsatt detaljutformning och dialoger varför den planeras med längre genomförandetid. Med anledning av behovet av att få nämndens ekonomi i balans bör en regelbunden uppföljning av de sammantagna förändringarna genomföras för att säkerställa att utfallet ger önskad effekt samt att kostnadskontroll uppnås.

Fas 1-2 - ökade intäkter 22,5 mnkr privat kund

Fas 3 – ökade intäkter 5,25 mnkr offentliga tillköp

Ansvar för genomförandet

Hållbarhetsdirektören ansvarar för att genomföra förändringar enligt föreslagen planeringen för införande.

Beslutet verkställt

Genomförande i olika faser under 2019-2020. Fas 1 – 19 augusti 2019, fas 2 – 15 december, fas 3 under 2020.

Konsekvensbeskrivningar**Arbetsmiljö**

Förslaget ses inte påverka arbetsmiljön inom den egna organisationen.

Barn och ungdomar

Den förändrade modellen och prissättningen påverkar även priset för barn och ungdomar samt unga vuxna. Bedömningen är dock att priset fortfarande står sig väl i jämförelse med övriga Sverige. Däremot ges studerande en rabatt med 50% på alla biljetter vilken kan påverka möjlighet till utbildning och kompetensutveckling i ett livslångt lärande.

Hälsa

Hållbarhetsnämnden har åtagit sig att i alla beslut beakta påverkan på och förutsättningar för jämställd och jämlik hälsa. Att kunna transportera sig i länet är både en resurs och ett villkor för att göra det möjligt att delta i samhället. Genom att ge ökad rabatt till studerande ges möjligheter för fler till utbildning vilket är en viktig faktor för ökad folkhälsa.

Miljö

Vid prishöjningar finns en risk att resandet med kollektivtrafiken minskar och förflyttas till andra motordrivna fordon vilket har en negativ påverkan på miljön. Utvecklingen behöver därför följas löpande för att nå eftersträvd effekt.

Hållbarhetsförvaltningen, X-trafik

Upprättare Therese Nilsson

Expedieras till

Hållbarhetsdirektör

Avdelningschef X-trafik

Enhetschef, Marknad- och försäljning X-trafik

Sofia Pettersson
HållbarhetsdirektörTherese Nilsson
Handläggare